

τὸ Βαρόσι¹ ἂν εἶναι σύμφωνος μὲ ἡμᾶς. Εἰς τὴν προεστίαν νὰ στέκωνται ἀπὸ δύο ἀπὸ ἡμᾶς εἰς κάθε ἕξη μῆνες καὶ τελειώνοντας ἢ προθεσμία τῶν ἕξη μηνῶν νὰ θεωρεῖται ὁ λογαριασμός των καὶ νὰ παραιτοῦνται χωρὶς τινὸς προφάσεως, μὲ λόγον ὅτι μὲ θέλουν τὸ Βελαέτι, ἢ διὰ μέσου τῆς διοικήσεως ἢ μὲ κάθε ἄλλην πρόφασιν, δὲν ἔχουν δικάϊωμα νὰ στέκουν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἕξη μῆνας, παρὰ νὰ παραιτοῦνται καὶ νὰ διορίζωνται πάλιν ἀπὸ τὴν σειράν μας δύο ἄλλοι διὰ νὰ ἔρχεται γύρα εἰς ὅλους μας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν σειράν ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν νὰ ἐμπεριέχεται καὶ ὁ προεστὸς τοῦ Βαρουσιῦ, ἂν εἶναι σύμφωνος μὲ ἡμᾶς.

Εἴμεθα εἰς χρέος ὅλοι νὰ ἀγκαλιάζωμεν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις μας κάθε ὑπόθεσιν τοῦ Βιλαετίου μας διὰ τὸ ὄφελος τῆς Κοινότητος συμβοηθῶντες εἰς κάθε ἀπαιτούσαν περίστασιν τοὺς τυχόντας δύο διορισμένους προεστῶτας· ὁμοίως εἴμεθα εἰς χρέος νὰ συμβοηθήσωμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς μας καὶ καρδίας εἰς κάθε ὑπόθεσιν ὅπου ἤθελεν συμπέσει κανενὸς ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε ὅπου νὰ τὴν νομίζωμεν καὶ νὰ τὴν ἀγκαλιάζωμεν ὡσὰν νὰ εἶναι κοινὴ ὑπόθεσις ὅλων μας, ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω εἵπομεν, ὅποιος ἤθελεν εὖγη καὶ γίνῃ αἴτιος διὰ νὰ φέρῃ πάλιν διχόνοιαν καὶ σκάνδαλον εἰς τὸ ἀναμεταξύ μας νὰ θεωρεῖται καὶ νομίζεται ἐκεῖνος ἀπὸ ὅλους μας ὡς ὁ Ἰούδας ὁ προδότης, χωρὶς νὰ ἐνωθῆ κανένας ἀπὸ ἡμᾶς μ' αὐτὸν καὶ ὡς προδότην παραβάτην καὶ κακοποιὸν νομίζοντάς τον, ὅλοι ὁμοῦ νὰ τὸν ἀποξενώνωμεν ἀπὸ τὴν μέσην μας καὶ πλέον νὰ μὴν τὸν καριστοῦμεν² εἰς καμμίαν ὑπόθεσιν. Οἱ διορισμένοι δύο προεστῶτες εἰς κάθε ὑπόθεσιν νὰ πορεύονται μὲ τὴν γνώμην ὅλης τῆς συντροφιᾶς μας καὶ εἰς κάθε δόσιμον ὅπου ἤθελον κάμει νὰ πέρνωσιν μαρτυρικὸν ἀπὸ ὅποιον τῆς συντροφιᾶς μας ἤθελεν εὑρεθῆ εἰς Κόνιτζαν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους ὅπου ἤθελαν ἀφίσει ἐκεῖνοι ὅπου νὰ λείπουν.

Τὸν μισθὸν ὅπου θὰ πάρωσιν οἱ δύο προεστῶτες τὸν μὲν μισθὸν νὰ πέρνωσιν οἱ δύο αὐτοί, καὶ τὸν ἄλλον μισθὸν³ νὰ τὸν δίδωσιν εἰς τοὺς ἄλλους συντρόφους διὰ τὰ ἔξοδά των καὶ ἔτζι ἔχει καὶ ἐξακολουθῆ διὰ πάντα. Διὸ κ' ἐκάμαμεν τὰ παρόντα συμφωνητικὰ γράμματά μας διὰ νὰ βαστᾷ ὁ καθεὶς ἀπὸ ἓνα, πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω συμφωνιῶν μας καὶ ἀσφάλειαν. Διὸ καὶ ὑποφαινόμεθα.

1843 Ἰουνίου 27 Κόνιτζα.

(Γράμμα τῶν προεστῶτων περὶ δεσμοῦ).

(Ἔπονται ὑπογραφαὶ τῶν προεστῶτων τῶν πέντε κύκλων τῆς ἐπαρχίας Κονίτης).

¹) Δηλ. ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως Κονίτης.

²) Νὰ μὴ τὸν ἀναμγνύωμεν. ³) Ἡμισυν.

Ἦτοι :

Ἰωάννης Σούρλας, Ἀδὰμ Νάσιου, Νικόλαος Κώστα Γραμματικοῦ, Δημήτριος Πρωτόπαπας, Ζήσης Κ. Δούμαρης.

* *
*

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν συμφωνητικοῦ ἐγγράφου δῆλον γίνεται παρ' ἡμῶν τῶν πέντε ὑποφαινομένων, ὅτι ὄντες συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου μᾶς ἔτρεξαν εἰς τὸ ἀναμεταξύ μας μικραὶ συγχύσεις, διὰ τοῦτο σήμερον ἀγνοήσαντες ὅλοι ὁμοῦ τὰ συγγενικά καὶ φιλικὰ χρέη ἀπεφασίσαμεν ἀποφασιστικῶς καὶ κεντρικῶς, ὁποῦ νὰ ὑποτάξωμεν τὰ πάθη καὶ μίση καὶ νὰ ρίψωμεν εἰς λήθην ὅλα τὰ παρελθόντα καὶ νὰ πορευώμεθα εἰς τὸ ἐξῆς με ἀδελφικὴν σύμπνοιαν καὶ συσφιγμένην ἀρμονίαν κατὰ τὰ κάτωθι ἄρθρα.

Α') Τὸ Βιλαέτι νὰ ἐνωθῆ καὶ ἂν τὸ Βαρόσι δυστροπήσῃ διὰ τὴν ἔνωσιν καὶ συμμεθέξωσι καὶ τινὰ τσιφλίκια Καραμουρατάτικα, τότε ἡμεῖς ὅλοι ὁμοῦ νὰ πασχίσωμεν ὁποῦ νὰ τὰ τραβίσωμεν καὶ νὰ τὰ εἰσάξωμεν εἰς τὴν ἔνωσιν καὶ τὸ Βαρόσι ἄς μείνῃ μόνον του.

Β') Κάθε ὑπόθεσιν τοῦ Βιλαετιοῦ θέλομεν τὴν ἐνεργῆ καὶ συνομιλῆ οἱ ὑποφαινόμενοι τόσον περὶ προεστίας ὥσάν καὶ κάθε ἄλλην δουλείαν ἄνευ ζημίας τῶν ὑποφαινομένων.

Γ') Εἰς κάθε ὑπόθεσίν μας θέλομεν βοηθηθῆ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ ἀλλάξωμεν τὴν κάθε ὑπόθεσίν μας με ἄλλον ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον.

Δ') Εἰς τὴν ὑπόθεσιν Δεσπότη¹ θέλομεν σταθῆ σύμφωνοι οἱ πέντε

1) Ἐννοεῖ τὴν δρᾶσιν τοῦ Μητροπολίτου Βελλᾶς καὶ Κονίτισης κατὰ τὸ 1835, ὅστις διέπραττε διαφόρους ἀυθαιρέσις σχετικῶς με τὰς προσόδους τῶν Μοναστηρίων καὶ ἰδίως τοῦ Μοναστηρίου Βελλᾶς ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς κατωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ Κώστα Γραμματικοῦ, γραμματέως τοῦ Ἀλή-Πασᾶ, ἐχούσης ὡς ἐξῆς :

«Ἐπιδόθητοι υἱοὶ μου κύρ Ἰωάννη Σούρλα καὶ Νικολάκη σᾶς ἀσπάζομαι.

Δὲν ἔχω καμμίαν αἰτίαν νὰ μὴν ἀγαπῶ τὸν Μητροπολίτην μας Βελλᾶς, πλὴν εἰξεύρετε ὅτι εἶμαι φιλόπατρις καὶ ἀγαπῶ καὶ τὴν πατρίδα πρὸ τῶν φίλων. Ἡ πανιερότης του ἀυθαιρέτως καὶ ὡς τέλειος κληρονόμος θέλει νὰ ἐξουσιάζῃ τὰ Μοναστήρια τῆς πατρίδος μας καὶ νὰ συνάξῃ ὡς ἀπὸ τὰ ἰδιά του κτήματα τὰ εἰσοδήματά του, καὶ νὰ τὰ κάμνῃ ὡς θέλει καὶ βούλεται. Τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ εἰς τὸ Μοναστήριον Βελλᾶς τὸ ἴδιον θέλει νὰ κάμῃ καὶ εἰς τὸ ἐν Βουκορεσίῳ Μετόχιον τῆς Βελλᾶς. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ὁμέρ-Πασᾶ ἐγὼ ἔκαμα καὶ ἦλθε τὸ Μοναστήριον Βελλᾶς εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκόπου μας με σκοπὸν νὰ διοικῆται με τὴν εἶδησιν τῶν πατριωτῶν καὶ τὸ εἰσοδήμά του νὰ συνάξῃται καὶ ἐξαοδύεται πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος, αὐτὸς τὸ ἔκαμνε καὶ τὸ κάμνει ὅπως θέλει.

Τώρα ἦλθεν ὁ κύριος Ντραμισίτης ἐδῶ εὐγενῆς καὶ τιμιώτατος με ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ ἐν Βουκορεσίῳ μετόχιον ἡμπορεῖ νὰ προσφέρῃ μίαν μεγάλην ποσότητα ὅπου καὶ τὸ χρέος του νὰ πλύνη καὶ ἡ πατρίς νὰ ὠφεληθῆ πολὺ, καὶ ὁ Μητροπολίτης μας ἀυθαιρέτως πάλιν θέλει νὰ κάμῃ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν. Ὅλον αὐτὸ τὸ ἀνεξάρτητον φέρεσιμόν του ζημιώνει πολὺ τὴν πατρίδα καὶ πειράζει πολὺ τὴν φιλοτιμίαν της.

Διὰ τοῦτο σᾶς γράφω, νὰ ἀγρυπνήτε με τοὺς προσιῶτας τῶν πέντε κύκλων τῆς

εἰς ἐκεῖνον τὸν τρόπον ὅπου συσκεφθῶμεν ὅλοι ὁμοῦ καὶ εὖρωμεν διὰ ὀφελιμώτερον.

Ε') Εἰς τὴν κοινὴν προεστίαν Βιλαετιοῦ Κονιτσιωτῶν δὲν ἔχομεν νὰ διορίσωμεν ποτὲ κανένα.

Ϛ') Τοὺς ἀπερασμένους λογαριασμοὺς θέλομεν τοὺς θεωρήσει καὶ ξελαγαρίση ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον χωρὶς νὰ ζημιώσωμεν ἀδίκως κανένα καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσωμεν πάλιν κανέναν ὅπου νὰ τὸ πάρῃ διὰ τὴν σακοῦλάν του.

Ζ') Ἄν κανένας ἐξωτερικὸς πειράξῃ κανέναν ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς πέντε, τότε νὰ βοηθούμεθα ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ἐννοοῦντες τὸν κατατρεγμὸν ἐκεῖνου ὡς τὸν τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Η') Ὅταν θέλει κοιταχθῆ καμμιά ὑπόθεσις κοινὴ τοῦ Βιλαετίου μας νὰ συναζώμεθα ὅλοι οἱ κάτωθεν εἴτε ἔχομεν τὸ δικαίωμα τῆς προεστίας τοῦ χωριοῦ του ὁ καθένας ἢ καὶ μὴ ἔχοντες αὐτὸ τὸ δικαίωμα πάλιν νὰ κοιτάζεται καὶ μαζὺ μὲ τὸ ὑπόλοιπον Βιλαέτι νὰ ἐκτελεῖται ἢ κάτω ὑπόθεσις καὶ διὰ ἐκεῖνους ὅπου δὲν ἔχουν τὴν προεστίαν τοῦ χωριοῦ των νὰ προσπαθοῦμεν ὅλοι ὁμοῦ ὅπου νὰ τὸ λαμβάνουν αὐτὸ τὸ δικαίωμα, καὶ ἂν εἶναι δύο ἄτομα ἀπὸ τῖνα χωριά, αὐτὸ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἔχουν μαζὺ, χωρὶς νὰ ἐξαιρῆται κανὲν ἀπὸ τὰ δύο.

Θ') Ἄν ἤθελε συμπέσει καμμιά ὑπόθεσις κανενὸς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς κάτωθεν, διὰ νὰ κοιταχθῆ μὲ τὸ μέσον τοῦ μουσελίμι ἢ κατῆ ἢ καὶ κανενὸς συγγενῆ ἢ φίλου μας ἢ ἄλλου βιλαετιοῦ καὶ πειράξουν ἀδίκως ἢ ἡμᾶς ἢ τοὺς λοιποὺς τότες ὅλοι ὁμοῦ ἡμεῖς νὰ πηγαίνωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ ὀμιλήσωμεν διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὅπου ὅπως νᾶναι τὸ δίκαιον νὰ τελειώνη. Καὶ ἂν δὲν εἰσακουσθῶμεν καὶ παθητικῶς ἤθελαν κάμει κανὲν ἐνάντιον αὐτοῖ οἱ βαλῆδες εἴτε φυλακὴ εἴτε ἄλλο τί, τότε ὅλοι συμφώνως νὰ ἀναφερόμεθα εἰς τὸν αὐθέντην μας διὰ νὰ τοὺς δίδῃ

ἐπαρχίας μας καὶ νὰ κάμητε μέσα εἰς τὴν Κόνιτσαν μίαν ἀντάμωσιν καὶ λέγοντες ὄλων ὧν καὶ τὰ προσκυνήματά μου, νὰ ὀμιλήσετε μετὰ τοῦ κυρίου Δραμισίτη καὶ βεβαιωθῆτε καλὰ τὴν ὑπόθεσιν πῶς τρέχει καὶ ἀκολουθῶς νὰ κάμητε τὰ ἀναγκαῖα γράμματα ὅλοι κοινῶς πέρα καὶ πέρα καὶ νὰ μοῦ τὰ στείλειται ἐδῶ, καὶ ἐγὼ ἐρωτῶ τὸν αὐθέντην μας καὶ ἔπειτα τὰ στέλλω ἐκεῖ ὅπου νὰ κάμνη χρεῖα, μὴν ἀμελήσετε τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ κάθε ἄλλα τοιαῦτα, ὅτι μᾶς γίνεται καὶ ζημία μεγάλη καὶ ἀτιμία ἀξιοκατάκριτος ἀναξιότητός μας καὶ ὑγιαίνητε.

1835 Μαΐου 26 Μοναστήριον.

Ὁ πατήρ σας

ΚΩΣΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ

«Τοῖς ἐπιποθήτοις μοι υἱοῖς κυρ Ἰωάννη Σούρλα καὶ κυρ Νικολάκη Κ. Γραμματικοῦ.

Τιμίως

«Βούρμπιανην».

τὸ πρέπον νιζάμι. Καὶ ἂν δὲν τελειώνη διὰ λόγων καὶ χρειαθοῦν ἔξοδα αὐτὰ νὰ δίδονται ἀπὸ τὸ βιλαέτι κοινῶς.

Ι) Ἐάν ἀπὸ κανένα χωρίον τῶν ὑποφαινομένων ἡμῶν τρέξη σύγχιση εἰς τὸ ἀναμεταξύ των ἢ χωριανὸς καὶ κινήθῃ κανεὶς ἢ δύο ἢ καὶ περισσότεροι διὰ τοὺς βαλῆδες, τότε ἡμεῖς δὲν θέλομεν τοὺς ἀγκαλιασθῆ καὶ ὑπερασπισθῆ, ἐκτὸς ἂν ἔχουν γράμμα ἀπὸ κανέναν μας πρὸς τοὺς ἄλλους, τότε νὰ τοὺς ὑπερασπίζονται ὡς τοὺς γράφει τὸ γράμμα ὅπου νὰ τοὺς φέρουν ἀπὸ τὸ χωριὸν ὅπου νὰ εἶναι δύο προεστοὶ τὸ γράμμα νὰ ἔρχεται πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο γραμμένοι καὶ ἔτσι νὰ τοὺς βοηθοῦν.

ΙΑ) Ἐάν κανένας ἀπὸ τὰ χωριά μας εὔγη καὶ θελήσῃ νὰ κατατρέξη κανέναν ἀπὸ ἡμᾶς ἢ φανταζόμενος νὰ κατεβάσῃ τὴν τιμὴν τῆς προεστίας καὶ νὰ εἶναι εἶδος σκανδάλου διὰ κάθε ὑπόθεσιν τῆς χώρας καὶ ἀφοῦ μᾶς εἰπῆ ὁ συνάδελφος ὅτι πάσχει, εἰ μὲν καὶ εἶναι συγγενὴς εἴτε φίλος, ἔχομεν χρέος νὰ τοῦ εἴπομεν μίαν φορὰν καὶ ἂν δὲν παύσῃ καὶ τρέξη εἰς τὰ ἴδια, τότε εἴμεθα εἰς χρέος ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἐφευρίσκωμεν τρόπον ὅπου νὰ τοῦ γίνεταί ἡ πρέπουσα παιδεία ἕως ὅπου νὰ ἔρχεται εἰς αἴσθησιν.

ΙΒ) Ἐάν ἡμᾶς τοὺς ὑπογεγραμμένους ἔχομεν νὰ ἐμβαίνωμεν ἀπὸ ἕνας προεστὸς διὰ τὸ βιλαέτι, καὶ νὰ στέκεται μόνον ἀπὸ ἕξ μῆνας καὶ ὄχι περισσότερο.

ΙΓ) Ὅποιος ἔλθῃ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν μας διὰ νὰ κάμῃ νταβὰν¹ εἴτε εἰς μουσελίμην² εἴτε εἰς Κατὴν³ εἴτε εἰς Δεσπότην εἴτε ἄλλου, ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς εὔρεθῶμεν εἰς Κόνιτσαν συμφώνως μὲ τὸν νέον προεστὸν νὰ ἀγκαλιάσουν τοῦ ἀδικουμένου τὴν ὑπόθεσιν βοηθώντας τον εἰς τὸ δίκαιον.

ΙΔ) Ἐάν κανένας ἀπὸ ἡμᾶς ἔχει ἀδικηθῆ ἀπὸ κάθε λογῆς ἄνθρωπον εἶναι χρέος νὰ παρασταίνη τὰ δίκαιά του εἰς ἡμᾶς τοὺς ἄλλους καὶ ὅταν δὲν λάβῃ τὸ δικαίωμα καὶ διὰ μέσου μας καὶ καταντήσῃ εἰς κριτήριον ἔχομεν νὰ τοῦ βοηθοῦμεν ὅλοι ἕως ὅπου νὰ δικαιώνεται.

ΙΕ) Οἱ χρηματίσαντες προεστῶτες ὅπου θέλουν εἶναι εἰς κάθε χωριόν, ὅσον περὶ μισθοῦ τόσον καὶ διὰ κάθε τί θέλουν πορεύονται καὶ ἀκολουθοῦν κατὰ τὸ ἔγγραφον ὅπου εἰς τὴν συμφωνίαν τοῦ θέλει δώσῃ ὁ προεστὸς.

Μὲ ἀδελφικὴν γνησιότητα ἀπεφασίσαμεν εὐχαρίστως ὅπου νὰ βαστάξωμεν τὰ ἄνω καὶ ὀπισθεν ἄρθρα ἀκλόνητα καὶ ἀμώμητα καὶ ἂν κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν σταθῆ εἰς αὐτὸν τὸν δεσμὸν τότε ἡμεῖς νὰ τοῦ λέγομεν

¹) Δηλαδὴ νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν.

²) Ὑποδιοικητῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

³) Ἱεροδικαστής.

καὶ νουθετοῦμεν ὅπου νὰ μεταβάλεται πάλιν καὶ ἂν μείνη εἰς τὴν δυστροπίαν τότε ἡμεῖς ὅλοι νὰ τὸν ἀποβάλωμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα καὶ πλέον νὰ μὴν θέλωμεν νὰ τὸν εἰξεύρωμεν ὅπότεν ἀκοῦμεν κανέναν λόγον κατηγορίας ἀπὸ κανέναν ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τοὺς ἄλλους ἀμέσως νὰ τὸν κρίνωμεν ἐπὶ παρουσίᾳ μας, καὶ ἂν εὗρεθῆ πιστὸς τότε νὰ κατηγοργιέται ἀπὸ ὅλους τοὺς ὑπογεγραμμένους. Διὸ ἔγειναν πέντε παρόμοια καὶ ἐπῆρεν ὁ καθεὶς τὸ ἰδικόν του.

1841 Ἰουλίου 25 Κόνιτσα

Ἰωάννης Σούρλας, Ἀδάμος Νάσιου, Νικόλαος Κώστας Γραμματικὸς
Ζήσης Κ. Δούμαρης, Γεώργιος Χ. Πρωτόπαπας

* *
*

Οἱ ὑποφαινόμενοι δηλοποιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ὅτι σήμερον ἐσυμφωνήσαμεν καὶ ἐγίναμεν μία ψυχὴ καὶ τρία σώματα δηλαδή ἀδελφοθήκαμεν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον καὶ συμφωνίας.

α') ὅτι εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ βιλαετίου μας δηλαδή λογαριασμοὺς βεκηλάδων¹ διορισμοὺς προεστώτων καὶ ὅτι ἄλλο πρᾶγμα κοινὸν τοῦ βιλαετίου μας ἤθελεν παρουσιασθῆ ἡμεθα σύμφωνοι νὰ τὰ ἐκτελοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι μὲ κοινήν γνώμην.

β') τοὺς προεστώτας ὅποιουσδήποτε ἠθέλωμεν βρῆ μονασίπι² νὰ τοὺς διορίζομεν μόνον διὰ ἕξη μῆνας καὶ ἔπειτα νὰ τοὺς πέρνωμεν τὸν λογαριασμὸν καὶ ἂν βρεθῆ μονασίπι ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὑποφαινομένους νὰ τοὺς ἀφίνομεν πίσω τοὺς ἰδίους (ἔχοντας καὶ τοὺς λοιποὺς συμπράκτωρας) ἤδη καλῶς ἢ δὲ μὴ νὰ διορίζωμεν ὅποιος βρεθῆ μονασίπι.

γ') ἂν κατὰ περίστασιν καὶ κανένας τυχὸν Βαλῆς (μουσελίμης) μᾶς πιέση καὶ μᾶς κατατρέξῃ ἤτε ὅλους ἡμᾶς ἤτε κανέναν ἀπὸ ἡμᾶς ἡμεθα εἰς χρέος νὰ βοηθούμεθα ἀναμεταξύ μας ἕως τὸ κιαμέτι³, καὶ αὐτὸν τὸν τυχόντα Βαλῆν τοῦ Βιλαετιοῦ μας νὰ τοῦ κινούμεθα καὶ τὸν τυχόντα Βεζύρην μας νὰ τὸν ἐξόνωμεν ἀπὸ τὸ βιλαέτι μας καὶ νὰ πέρνωμεν ἄλλον ὅποιον εὕρωμεν μὲ κοινήν γνώμην μονασίπι.

Ὅμοίως καὶ ἄλλος κανένας ἂν μᾶς κατατρέξῃ ἤτε ὅλους ἤτε κανέναν ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τοῦ ἡμεθα ὅλοι βοηθοὶ ἐκείνου τοῦ κατατρεγμένου καὶ νὰ ἡμεθα κατ' ἐπάνω ἐκείνου ὅπου μᾶς κατατρέχει καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ βοηθούμεθα ἀναμεταξύ μας ὑπερασπιζόμενοι τὸ δίκαιον. Διὸ ἔγειναν τρία παρόμοια γράμματα καὶ τὰ ὑπογράψαμεν οἱ τρεῖς νὰ βαστοῦμεν ὁ καθεὶς ἕνας ἀπὸ ἕνα καὶ ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς δὲν βαστάξῃ ὅσα γράφουν τὰ χαρτιά καὶ βγῆ ἄπιστος στὴν συντροφιά αὐτὸς εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν πίστην του

¹) βεκηλ=ἀντιπρόσωπος, ἐπίτροπος.

²) μονασίπι=κρέπων, κατάλληλος.

³) Κιαμέτι=συντέλεια τοῦ αἰῶνος.

καὶ ἕνας μασκαρᾶς καὶ Θεὸς νὰ τοῦ μπαντιριτίση¹ τὸ σπῆτι . ἀμήν .
Καὶ τὸ σινέτι² ἔχει νὰ βγαίνη στὸν κόσμον ὅπου αὐτονοῦ τοῦ ἄπιστου
νὰ μὴ τοῦ δώση κανένας καλημέρα γιὰ νὰ γένη ρεζίλι³ στὸν κόσμον
—ὄχι ἄλλο.

1843 Μαΐου 11 Κόνιτσα

Ἰωάννης Σούρλας ὑπόσχομαι

Νικόλαος Κώστα Γραμματικὸς ὑπόσχομαι

Ἐμίνης Σαρανταπόρης ὑπόσχομαι

(Τ. Σφρ. Τσερκιζής).

* * *

Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ὅτι εἰς τοὺς προηγουμένους ἀπερασμένους χρόνους ὅπου ἦτον εἰς ἀνυποταγὴν τὰ μέρη ταῦτα, διὰ νὰ ἔτρεξαν πολλὰς κατάχρησεις, μεγάλα ἐξόδα καὶ πολλοὶ χαλασμοὶ εἰς τὸ βιλαέτι μας καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤχαμεν προλάβει νὰ ἤμεθα ἠρωμένοι καὶ ἐν σῶμα δὲν ἠμπόρεσε νὰ γίνῃ καμία ἀπάντησις εἰς τὰ εἰρημένα δεινά. Διὰ τοῦτο τώρα ὅπου οἱ Βεζυράδες αὐθεντιάδες μας ἔδωσαν τὴν ἡσυχίαν εἰς τοὺς ραγιάδες⁴ καὶ ἐπιθυμοῦν τὸ καλὸν τοῦ κόσμου καὶ θέλουν ὅπου νὰ ἤμεθα ἀγαπημένοι καὶ νὰ προσπαθῶμεν τὸ καλὸν τοῦ ραγιάδου ὡς προσετώτας ὅπου μᾶς ἔχουν καὶ διὰ νὰ ἠμπορῶμεν νὰ ἐκτελῶμεν τὴν καλὴν προσταγὴν τους μὲ πλεον περισσοτέραν ἡσυχίαν καὶ εὐκολίαν προλαμβάνομεν καὶ κάμνομεν αὐτὴν τὴν ὥραν ἔνωσιν μεθ' ὄρκου καὶ μὲ τὰς ἀκολουθούσους συμφωνίας.

α') Τὰ πέντε σπήτια μας ὅπου ἐδῶ ὑπογραφοῦμεθα ἠνώθημεν μὲ ἀδελφικὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην παντοτεινήν, ἰσότιμοι καὶ ἰσοδύναμοι ἐπιθυμῶντας καὶ προσπαθῶντας τὸ καλὸν ἀμοιβαίως ὁ εἰς τοῦ ἄλλου εἰς κάθε χρόνον καὶ περίστασιν ὅπου ἤθελεν συμπέσει κανενός.

β') Εἰς κάθε προσταγὴν καὶ δουλίαν ὅπου ἤθελε συμπέση νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ βιλαέτι μας ὡς πιστοὶ ραγιάδες τοῦ ὑψηλοῦ δοβλετιοῦ⁵ νὰ τὴν δεχόμεθα μὲ εὐπείθειαν καὶ προθυμίαν, πλὴν νὰ μὴν ἠμπορῆ κανεὶς ἐξ ἡμῶν νὰ τὴν ὀμιλῇ καὶ ἐνεργῇ μόνος ἀλλὰ νὰ ἀνταμωνώμεθα εἰς ἕν σῶμα ὅπου ἐγίναμεν οἱ πέντε, νὰ τὴν ὀμιλῶμεν καὶ ἐκτελῶμεν πάντοτε μὲ εὐπείθειαν καὶ πρὸς ἡσυχίαν καὶ καλωσύνην τῆς πατρίδος μας.

γ') Ἐπειδὴ τὸ ἰσάπλι πάντοτε κάμνει νὰ συγχίζονται καὶ οἱ ἴδιοι ἀδελφοί, διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν καμμίαν σύγκρισιν μεταξύ μας καὶ διὰ νὰ σῶζεται μεταξύ μας αἰώνιος αὐτὴ ἡ ἔνωσις καὶ ἀδελφότης μας, ἰδοὺ κά-

¹) Νὰ τοῦ κατιστρέψῃ.

⁴) Φόρου ὑποτελεῖς.

²) Τίτλος, φήμη, ὄνομα.

⁵) Κράτος.

³) Κατάπτυστος.

μνωμεν τὴν διόρθωσιν τῶρα καὶ εἰς αὐτό, ἤγουν τὲς τρεῖς χιλιάδες γρόσια τὸ προεσιλίκι ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ αὐθεντικὸν ἡμζαλί¹ καὶ κάθε ἔννομον κέρδος ὁποῦ διὰ τοὺς κόπους μας ὁ Θεὸς ἤθελε μᾶς ἔξαποστείλῃ νὰ τὸ μοιράζωμεν τιμίως οἱ πέντε ὑπογεγραμμένοι ἐξ ἴσου χωρὶς νὰ κἀνῃ τις ἐξ ἡμῶν τὸν πλεόν παραμικρὸν στερισμόν.

δ) Ὅποιος ἐξ ἡμῶν δὲν ἤθελε φυλάξῃ πιστῶς τὴν ἀδελφικὴν ταύτην ἔνωσιν καὶ τὰς ἄνωθεν συμφωνίας καὶ τὸν γνωρίσωμεν δόλιον καὶ ἐπίβουλον, νὰ λογίζεται εἰς ἡμᾶς τοὺς λοιποὺς Ἰούδας Ἰσκαριώτης καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος μας καὶ ὡς τοιοῦτον κακὸν ἄνθρωπον ὑποσχόμεθα οἱ λοιποὶ νὰ τὸν ἀφίνωμεν μοναχὸν καὶ νὰ τὸν κατατρέχομεν μὲ τὸν Βεζύρο ἀφέντην μας.

ε') Διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ αὐτὴν τὴν ἀδελφικὴν ἔνωσιν ὅτι τὴν ἐκάμαμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ ἔχομεν νὰ τὴν φυλάξωμεν αἰωνίως καὶ ἐνεργῶμεν ἀπαράλκτως ἐκάμαμεν σήμερον καὶ Ἐθαγγελικὸν ὄρκον, καὶ πέντε ὅμοια γράμματα καὶ ἐδόθη ἓνα ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ φέρον αὐτὸ εἶδησιν καὶ ἀσφάλειαν.

1834 Ἰουνίου 9 Ἰωάννινα

Κώστας Γραμματικὸς², σὺν τοῖς
ὑπογεγραμμένοις προεσιῶσιν ὑπό-
σχομαι κἀγὼ τὰ ἄνωθεν
Ἰωάννης Σούρλας ὑπόσχομαι τὰ
ἄνωθεν

Ζήσης Δούμαρης
Ἀδάμος Νάσιου
Νότης Πρωτόπαπα,
Νικόλαος Κώστα Γραμματικὸς

*
**

Ὁ Ἰωαννίνων, Δωδώνης, Βελλᾶς, Ἐπίσκοπος ἐπιβεβαιωῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ ὡς κοινοῦ ἡμῶν πράγματος γίνεται δῆλον ὅτι οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι συνελθόντες εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος καὶ συσκεφθέντες μὲ τὸν τρόπον χριστιανικὸν τὰς παρελθούσας ταρ-
χάς, τὰς ὁποίας υπέφερον ὁ δυστυχῆς τόπος μας ἐκ τῆς ἀσυμφωνίας ἡμῶν καὶ ἐλλείψεως ἀδελφικῆς συμπνοίας καὶ ἐκ τῶν φιλοδοξιῶν ἐκάστου ἑνός, ἀπεφασίσσαμεν ἤδη κοινῇ γνώμῃ καὶ χριστιανικῇ διαθέσει νὰ διορίζωμεν καὶ νὰ φέρωμεν εἰς λήθην ὅλα αὐτὰ τὰ παρελθόντα, συγκροτήσαντες νὰ φυλάξωμεν μίαν ἄδολον εὐρυθυμίαν καὶ διοίχησιν δικαίαν καὶ χριστιανικὴν. Πρῶτον ὑποσχόμεθα τῷ ὑψίστῳ Θεῷ νὰ φυλάξωμεν μεταξύ μας μίαν ἱερὰν φιλίαν εἰς ὅσα ἄλλα ἀπαιτεῖ ἡ Χριστιανικὴ μας θρησκεία, δεύτε-

¹ Ὑπογεγραμμένον.

² Πρὸ ἔργεται τὸ ἀλιτήριον τοῦ ἀνδρὸς ὅπως τοῦλάχιστον τὸν ἐχαρακτήρισεν ὁ Ἀραβαντινός; Πρὸβλ. καὶ ἀνωτέρω μνημονευομένην ἐπιστολὴν του διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἐπισκόπου Κονιτσης.

ρον δὲ δυνάμει τοῦ ὑποσχετικοῦ μας τούτου γράμματος, ὅστις ἐξ ἡμῶν πάντων τῶν ὑπογεγραμμένων καὶ τῶν μὴ ὑπογεγραμμένων τοῦ λοιποῦ ἤθελε δυστροπή-τη κακῶς φερόμενος καὶ ἤθελε μετακαλέση πάλιν τὲς ταραχὰς καὶ φασαρίες εἰς τὸ βιλαέτι μας. ἢ ἤθελεν πράξει κανὲν ἀπευκταῖον κακὸν ἢ κοινῶς ἢ μερικῶς ἄνευ τῆς γνώμης πάντων ἡμῶν ὁ τοιοῦτος ἄνευ προφάσεως νὰ πεδεύεται πρῶτον ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἂν δὲν ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ πεδεύεται καὶ πολιτικῶς χωρὶς νὰ δύναται κανεὶς ἐξ ἡμῶν νὰ τὸν ὑπερασπίζεται καὶ ἂν φανῆ κανεὶς ὑπερασπιστὴς του καὶ οὗτος νὰ πεδεύεται μὲ τὰς αὐτὰς παιδεῖας ὡς πεσὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἴδιον ἀμάρτημα καὶ τὲς παιδεῖας ταύτης ὅσα ἔξοδα ἤθελαν ἀκολουθήσῃ νὰ τὰ ἐξοδεύει ἢ Κοινότης ἢ ὁποία μετὰ ταῦτα νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν πταίστην νὰ τὰ ἀποκρίνεται μέχρι ὀβολοῦ.

Πρὸς τοῦτοις ἂν καὶ ἕως τώρα ἠδικήθη ἀδίκως καὶ κανένας παραλόγως ἢτε κοινῶς ἢτε μερικῶς καὶ οὗτος νὰ δικαιώνεται μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ λεπτοῦ μὲ τὴν γνώμην τῆς Κοινότητος καὶ ἐνὶ λόγῳ εἰς τὸ ἐξῆς ὅσας ὑποθέσεις περιστάσεις πράγματα θεωροῦνται τῇ κοινῇ γνώμῃ δικαίως, τὰ τοιαῦτα πάντα ὑπολογίζονται ἀμετάτρεπτα, ἀμετασάλευτα, στερεὰ καὶ ἀκλόνητα.

Ταῦτα λοιπὸν πάντα τὰ ἐν τούτῳ τῷ γράμματι ὁμοφώνως ὑποσχεθέντα καὶ παρ' ἡμῶν γραφθέντα ὡς θεάρεστα ἐπωφελῆ καὶ ὠφέλιμα εἰς τὸ βιλαέτι μας, ὑποσχόμεθα ἐν καθαρῷ συνειδῶτι νὰ φυλάξωμεν μέχρι τῆς τελευταίας μας στιγμῆς διὸ ὡς γενόμενα καὶ τούτων πρὸς ἀσφάλειαν ὄλου τοῦ βιλαετιοῦ μας δεδώκαμεν καὶ ἐκ τούτων ἐν εἰς τὸν κυριάρχην μας εἰς τὸν ὁποῖον ἔχομεν τὴν εὐπίθειαν καὶ ὑποταγὴν ὡς ἀρχὴν τοῦ Ἔθνους μας ὅστις θέλει εἶναι ὡς πρῶτος ἐνάγων εἰς τὸν πταίσαντα διὰ νὰ λαμβάνῃ τὴν ἀνήκουσαν παιδείαν καὶ ὑποφαινόμεθα.

1840 τῇ 20 Μαΐου Ἰωάννινα.

Ἰωάννης Σούρλας
Γεώργιος Διαμάντης
Δημήτριος Προτώπαπα

κ. τ. λ.

Ἰωάννης Γέρος
Χαρίσης Γκινάκος
Γεώργιος Θάνος
Νικόλα Ντάλας
Ζῆκο Τζούκαλης
Δῆμο Ντζόκαρης
Παγόννης Μάνζακας

Νικόλαος Γάτζιος
Ἀδάμος Νάσιου
Νικόλας Κώστα Γραμματικοῦ
Δημήτρης Παπα Ἰωάννης
Νικόλα πα'' Χαρίσης
Παπᾶ Ζήσης
Χρῆστο Μανώλης
Ζήσης Κίρκας
Χαράλαμπος Ἰωάννου
Νικόλαος Ντζῆλα

*
* *

Νικόλαος Κώστα Γραμματικοῦ
Χρῆστο Μπάρκης
Μῆτζος Γιώσης
Τούσης Γερορίζου

Ριζούλης Κίρκα
Γιάννης Κουλούρης
Χρῆστο Γιώσης
Χαρίση Σόπος

* * *

Διὰ τοῦ παρόντος κοιμπρομησιακοῦ¹ γράμματος γίνεται δῆλον δι
εὐχαρίστως καὶ αὐτοθελήτως με κοινήν γνώμην καὶ ἀπόφασιν δίδομεν
τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον διὰ τοὺς ἄνωθεν νοικουκυραίους τῆς χώρας μας.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ χώρα μας ἀπὸ τὴς ἀσυμφωνίας καὶ τὰ Ζαρατλήκα²
μας!! ποὺ ἀφήκαμεν μπαντάλι³ τὰς ὑποθέσεις καὶ κινδυνεύει νὰ χαλάση
ἐκάμαμε γενικὴν ἀπόφασιν καὶ διορίζομεν τοὺς ἄνωθεν πληρεξουσίους ἀπὸ
ὅλην τὴν χώραν οἱ ὅποιοι ἔχουν νὰ φέρουν καὶ τέσσαρας προεστῶτας ἀπὸ
τὰ χωριά τοῦ βιλαετιοῦ μας· τοὺς κυρίους Ἰωάννη Κώστα Σούρλαν, Χα-
τζῆ Βασίλη, Ἀδάμο Πάδες καὶ Δημήτρη Πρωτόπαπα διὰ νὰ βάλουν μίαν
διόρθωσιν τῆς χώρας μας, διὰ νὰ θεωρήσωμεν τοὺς ἀθεωρήτους λογαρια-
σμούς μας καὶ νὰ μᾶς ἐβγάλουν ἓνα παστρικὸν μπιλάντζον.

Καὶ ἕως ὅτου ἤθελαν ἀποφασίση οἱ ἄνωθεν χωριανοί μας τοὺς
ὁποίους δίδομεν τὴν πληρεξουσιότητα ἐκ μέρους ὅλης τῆς Κοινότητός
μας με τοὺς ἄνωθεν πρωτοκριτὰς προεστῶτας τοῦ βιλαετιοῦ μας.

Αὕτη ἡ ἀπόφασις τῶν προεστῶν εἶναι δεκτὴ εἰς ἡμᾶς καὶ ἀμετά-
τρεπτος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ὅμοίως καὶ ὅποιος ἔχει κατὰ μέρος καμία ὑπόθεσιν καὶ δικαιολόγημα
παραπονούμενος ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς χώρας μας θέλουν νὰ κρίνουν καὶ
αὐτὴν οἱ Προεστῶτες δηλαδὴ οἱ ἄνωθεν καὶ εἰς ὅτι ἤθελον ἀποφασίσει
ἡμεθα ὅλοι στρεχτοί. Καὶ ἀφοῦ κάμουν τὴν ξεκαθάρισιν τῶν λογαρια-
σμῶν τῆς Κοινότητος τόσον καὶ τὰς ὑποθέσεις του κατὰ μέρος ὅποιος ἔχει
μένομεν στρεχτοί εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν προεστῶτων τοῦ βιλαετιοῦ καὶ
ὅποιος δυστροπίση καὶ χαλάση τὴν ἀπόφασίν τους καὶ μετὰ χαλεύη λογα-
ριασμούς τὰ ἔγγραφα του ὅλα νὰ εἶναι ἄκυρα καὶ ὡς χαρτίον ἄγραφον.
Καὶ ἔχουν νὰ τὸν παιδεύουν ὅστις ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν πληρεξουσίους ἡμ-
πορέση με ὅτι τρόπον καταλάβη καὶ ὅσα γρόσια ἐξοδευθοῦν νὰ ὑπο-
χρεώσωμεν τὸν αἷτιον ὅλη ἡ χώρα μαζὺ καὶ τὰ πληρώνη ἕως τὸν παρῶν.

Ἐπειδὴ καὶ ἕως σήμερον κόφτομεν κάθε λογοτριβὴν καὶ κάθε λογα-
ριασμὸν τῆς Κοινότητός μας καθὼς καὶ κατὰ μέρος καὶ ὄντως ἐδώσαμεν
τὸ παρὸν μας ὑπογεγραμμένον ἀπὸ ὅλην τὴν χώραν ἵνα ἔχη καὶ ἰσχὺν
ἐν παντὶ τόπῳ καὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν καὶ
ἀσφάλειαν παντοτινὴν.

1840 Ἰουνίου 11 Ἰωάννινα

(Ἔπονται ιδιώχειροι ὑπογραφαὶ πλείστων μελῶν τῆς Κοινότητος Βουρμπιάνης).

¹) Συμφωνητικοῦ.

²) Ἀσχημίας.

³) Ἐκκρεμεῖς, ἀνενεργήτους

Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Σούρλα
Εὐτυχῶς.

Εἰς Πρισόγιαννην.

Τὴν υἱείαν σου πατρικῶς ἀσπάζομαι.

Τὸ συμφωνητικὸν γράμμα τοῦ κυρίου δραμισίτου καὶ συντροφίας περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἱερᾶς μονῆς Βελλᾶς, τὸ ὁποῖον ἔγενεν ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος, νὰ τὸ ὑπογράψῃς καὶ ἡ εὐγενεία σου διὰ νὰ μὴ χωρισθῆς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, διότι ἀφ' οὗ τὸ ἐσυμφώνησε καὶ ἐτελείωσεν ἡ πατρίς, ἐζήτησε καὶ τὴν αὐθεντικὴν ἐπικύρωσιν, καὶ ἡ ὑψηλότης του τὴν ἔκαμε δίδοντας ἔτσι ἄδειαν καὶ προσταγὴν νὰ ὑπογραφῶσι ὅλοι, οὕτως λοιπὸν ἀγαλούθει καὶ ἡ εὐγενεία σου καὶ ὄχι ἄλλῶς καὶ μένω.

Ὁ ἀγαπητός σου

Κώστας Γραμματικὸς¹

1836 Ἰανουάριος. Μοναστήριον

*
**

¹) Ἴδου τί ὁ Ἀραβαντινὸς εἰς τὴν Χρονογραφίαν τῆς Ἠλείρου σελὶς 401 τόμ. I (ἐκδ. 1856) ἀναφέρει περὶ τοῦ Κώστα Γραμματικοῦ :

Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1838 ὁ ἐκ Κονιτῆς Κώστας Βουρμπιανίτης γραμματέων ἤδη παρὰ τῷ Κυβερνήτῃ τῆς Ρουμελίας καὶ Στρατάρχῃ Κιοσσὲ Ἀχμέτ Πασσᾶ διεβλήθη ὑπὸ τῶν ἰδίων συγχωρίων του εἰς τὸν Μουσταφᾶ Πασσᾶν, ὡς ραδιουργῶν κατὰ τῆς σατραπικῆς του θέσεως, καὶ τοῦτο ἐξήρκεσεν εἰς τὴν ἐξόντωσίν του, καθότι ὁ Μουσταφᾶ Πασσᾶ ἀπέστειλε τῷ ρηθέντι Κιοσσὲ Ἀχμέτ Πασσᾶ πλαστόγραφον τινὰ γράμματα τοῦ ρηθέντος Βουρμπιανίτου, δι' ὧν ἐξήγετο, ὅτι αὐτὸς συνεννοεῖτο μετ' ἐχθρῶν τῆς βασιλείας, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔπρεπεν ἵνα γενῆ τερματιές*. Εἰς τὸν αἰμοβόρον ἐκεῖνον Στρατάρχην οὐκ ἦν ἀνάγκη πλείονος πληροφορίας καὶ ἐξελέγεως, διὸ καὶ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀποστείλας δῆμιον ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν τοῦ δειλαίου ἐκεῖνου χριστιανοῦ ἐν Μπιτωλίαις καὶ πρὸς χαρὰν τοῦ θέσει ἀδελφοῦ του Μουσταφᾶ Πασσᾶ τὴν ἀπέστειλεν εἰς Ἰωάννινα. Ὁ ρηθεὶς Ἠπειρώτης ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐντιμωτέρων γραμματέων τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, ὅστις γνωρίσας τὴν βαθύνοιαν καὶ τὴν ἱκανότητά του τὸν ἠγάπα ὅπως ἠδύνατο τύραννος τοιαύτης καρδίας καὶ φρονημάτων ἵνα ἀγαπᾶ τοὺς ὑπηρέτας του. Περὶ τοῦ ἀνδρός τούτου προστεθειτοσαν ταῦτα. Νεανίσκος ὢν μετήρχετο τὴν πατρικὴν τέχνην τοῦ κτίστου καὶ οὐλειῶν ἐν τινι οἰκοδομῇ ἐγειρομένη πρὸς χρῆσιν τοῦ Ἀλῆ, ὅτε οὗτος ἐκεσκέφθη τὸ οἰκοδομούμενον ἐλλείψει γραμματέως εὐρέθη ἐκεῖνος γνωρίζων ὅλας τὰς ἵνα γραφῆ, καὶ διετάχθη ὅπως ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀλῆ γράψῃ εἰς διάφορα τῶν πέριξ τοῦ οἰκοδομήματος χριστιανικὰ χωρία ἐπὶ τῷ μετακομίσει ἀνυπερθέτως ἐκεῖσε τὸ ὑλικὸν τὸ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν ἀναγκαίον. Γράψας τότε ὁ ρηθεὶς Βουρμπιανίτης τὸ ὑπογεγραμμένον, ἐυηρέστησε τὰ μέγιστα τὴν καρδίαν τοῦ ὑπαγορευτοῦ, καθὼς παρένειρεν ἐξ ἰδίων του ὄρους τινάς, οὓς περὶ ὁ Ἀλῆς οὐκ ἤκουσεν ἄλλοτε, ἦσαν δὲ οἱ ὄροι οὗτοι «Μαῦρα φίδια καὶ ὄχιαϊς θὰ σᾶς φᾶν, εἴν αὐτὴν τὴν προσταγὴν δὲν μάθω ὅτι τὴν ἐμπιτίσατε** ὡς αὔριον τὸ βράδυ». Ἐκ τοιαύτης συμπτώσεως ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ τύραννος τὸν ὑποκρυπτόμενον ἐκεῖνον παῖδα τῆς μοχθηρίας, ὅστις κατεδείχθη ἐπαξιώτατος τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς ἐν ὅλῃ τῇ Ἀληπασσαλικῇ ἐποχῇ. Γνωρίζων δὲ κατὰ βάθος πᾶν ὅτι, ἀνεφέ-

*) Σωφρονισθῆ. **) Ἐτελειώσατε.

Μερικὰ χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἕκ σελίδων 59 αὐτόγραφον δευτέρῃ ἐν εἴδει ἀπομνημονευμάτων τοῦ Κώστα Γραμματικοῦ, ὅπου ἐξιστορεῖ τὰ τοῦ χαλασμοῦ του ὑπὸ τοῦ Σιλιχτάρη πόδα καὶ ὅπου φέρονται καταγεγραμμένη ὅλη ἢ ἐν Βουρμπιάνη περιουσία του.

(Σελ. 56)

Ἐδῶ σημειῶ τὸν χαλασμὸν ὀποῦ μου ἔκαμε ὁ Ἰσμαήλ Πασᾶς Ἰωαννίτης εἰς μνήμην καὶ ρέγουλαν τῶν υἱῶν μου!

1820 Νοεμβρίου 20. Τὸ ὀθωμανικὸν δεβλέτι ὠργίσθη τὸν Βεζύρ Ἄλῃ πασᾶ Τεπελενιώτην εἰς τοῦ ὀποίου τὴν δούλευσιν ἤμουν ἐγὼ Γραμματικός, λοιπὸν τὸ δεβλέτι ἔπεμψε τὸν εἰρημένον Ἰσμαήλ πασᾶ καὶ ἄλλους πολλοὺς βεζυράδες καὶ ἐπολιόρησαν τὸν Ἄλῃ πασᾶ, ἡμεῖς εὐγῆκαμεν ὑπήκοοι εἰς τὸ βασιλικὸν στρατόπεδον, ὁ εἰρημένος Ἰσμαήλ πασᾶς ἐβουλήθη νὰ χαλάσῃ ἐμὲ καὶ τὸν κύρ ἀλέξιον νούτζου, καθὼς προλαβόντως ἐσκύτωσαν καὶ τὸν Μάνθον γραμματικόν, ἐπήραμεν εἶδησιν καὶ ἐφύγαμεν αὐτὸς ἔπεμψε καὶ ἔπιασε τὸν ἀδελφόν μου Παπᾶ ρίζον καὶ τὸν ἔβαλε εἰς τὴν ἄλυσον, τὴν δὲ γυναῖκά μου καὶ κορήτζα μου ἔπεμψε νὰ φυλάττωνται χάψι¹ εἰς Γρεβενᾶ, τὸ δὲ βίος μου ὅλον τοσκόρησεν εἰς Βούρμπιανην καὶ Κόνιτζαν, τὸ ἐπῆρε κινητὸν καὶ ἀκίνητον τί νὰ πρωτογράψω δὲν ἤξεύρω ταχμινᾶ² ἀνεβαίνει ἕως γρ. 100.000 (ἑκατὸν χιλιάδες).

«ἐπῆρε τζερεμὲ³ καὶ ἀπὸ τὸν εἰρημένον φυλακομένον ἀδελφόν μου παπᾶ ρίζον γρ. 16.500.

Συνεργὸς εἰς τὸν ἀνωθεν χαλασμόν μου ἦταν ὁ τζιότζιος παπᾶ γιάννης καὶ ἀδελφός του, ὁ χουστέμπεγης καὶ ἔλμαζπέγης καὶ ὁ χότζας μεμπρήμπεγης Κονιτζιώτης ὁ κατὴς τῆς Κονίτζης καὶ ὁ νότης Σκουμπουρδῆς Κονιτζιώτης.

Βος χαλασμός μου.

«1824 Ὀκτώβρ. 16. Μὲ ἔπειασεν ὁ Ὀμέρ Πασᾶ Βριώνης μετὰ τῆς γυναικός μου καὶ ἐπῆγεν καὶ μᾶς ἐφυλάκισε μὲ ἀπόφασιν νὰ μὲ φονεύσῃ, ἐπῆρεν ὅλον τὸ βίος μου κινητὸν καὶ ἀκίνητον καὶ ὅλον τὸ ἀσημικόν μου ταχμινᾶ ἕως γρόσια 25.000.

«ἐπῆρε καὶ τὸ σεπετάκι μου⁴ ὀποῦ εἶχε τὰ ἄσπρα βενέτικα μαντζάρκα καὶ φουντάκια καὶ ρουμπιέδες⁵ 3000. λογαριαζόμενα πρὸς γρόσια 19 τὸ βενέτικον καὶ ἀναλόγως ἢ ἄλλη μονέδα ἔστρωσαν γρόσια 52.500.

ρετο εἰς τὰς ἰδιοκτησίας καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν πλοῦτων τοῦ ἐξοντωθέντος κυρίου του, προσεκλήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔδωκε πιστὰς καὶ ἐξηκριθωμένας περὶ τούτων πληροφορίας. Ἐν ἄλλοις δὲ πολλοῖς ἀμαρτήσας ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀπέλαβε τὴν ἀμοιβὴν ἐν τῷ γήρατι ἄνευ αἰτίας προσφάτου.

¹) Φυλακή. ²) Περίπου. ³) Πρόστιμον. ⁴) Κιβωτίδιον.

⁵) Μαντζάρκα, φουντάκια, καὶ ρουμπιέδες=εἶδη νομισμάτων.

«μοῦ ἔκαμε χαβαλέ ¹ εἰς τὸν Δρόσον καὶ Νίκον Θεὸν ἠλιτζαμιτζάδες ² σκαλωμάτων καὶ ἔλαβα γρ. 5000.

«μοῦ ἔλεγεν ἔρχεσαι μαζί μου εἰς Θεσσαλονίκην καὶ σοῦ δίδω καὶ τὰ ὑπόλοιπα καὶ μὲ ἐβαστοῦσε φυλαγμένον καὶ ἔφυγα διὰ νυκτὸς καὶ ἠλευθερόθημεν.

συνεργοὶ εἰς τὸν ἄνωθεν χαλασμόν μου ἦτον ὁ θανάσης δεσποτόπουλος κραβαρίτης γραμματικὸς του, καὶ ὁ κωστάκης σεπεριώτης γραμματικὸς τοῦ Ἀχμέτ Πασᾶ καὶ ὁ ἠλιάζ σιλιχτάρης πουταλῆς καὶ ὁ μπεκῆρ τζογαδῶρος ὁ ταχῆρ ἀμπάζης καὶ ὁ Μωσὲ νταβῆς σαράφης του ἑβραῖος Ἰωαννίτης ὁ ὁποῖος ἀρπαξεν εἰς τὸ σπῆτι μου ἓνα τάσι ἀσημένιον καὶ ἄλλα ἀσημικά, αὐτὸς ἔγινεν αἰτία καὶ ἐκράτησεν καὶ τὰ ἄπρα μου ὁ ὁμὲρ πασσᾶς λέγοντάς του βάστα τα νὰ πληρώσωμεν τοὺς ὀλοφέδες ³ καὶ ἔπειτα τοῦ τὰ δίδομεν.

Κώστας Παπανικολάου ὁ Γραμματικὸς

Γ^{ος} χαλασμός μου εἶναι ὀπισθεν γραμμένος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος δευτερίου (σελ. 58).

1862 Ὀκτωβρίου 9. ξημηρόνωντας σαββάτω περὶ τὰς 6 ὥρας τῆς νυκτὸς κοιμώμενος ἐγὼ καὶ ὁ ἀνεψιός μου Ἰωάννης παπα ρίζου καὶ ὁ υἱός μου Νικολάκης καὶ ἡ γυνὴ μου Δέσπω καὶ ἓνας χισμεκιάρης ⁴ μου ὀνομαζόμενος Γεώργιος γκοτόντζη μὲ ἐπλάκωσαν 130 ἄνθρωποι σταλμένοι ἀπὸ τὸν πονταλῆ ἠλιάζ σιλιχτάρι καὶ μὲ ἐχάλασαν.

μνημψασιάδες εἶχε στείλει τὸν μάνι μπέντον ζαμπονίκα, τὸν νοῦρε κότρασι καὶ τὸν καπετὰν Τασοῦλαν Σουλιώτην μαζί μὲ τοὺς Ἀλβανίτες ἦταν καὶ οἱ κάτωθι ῥωμαῖοι βουρμπιανίτες, ὁ μῆτζη παπα γιάννης, ὁ Ζηκούλης παπαζήκου, τὰ δύο παιδιὰ τοῦ τζόλα παγούνη, τὰ παιδιὰ τοῦ Ζήση Κυπαρίσση, ὁ Ζῆχο μαῦρος καὶ τὸ παιδί του, τὰ παιδιὰ τοῦ λάμπρου τζομπάνου καὶ ὁ γεώργης τζήλας.

Κολαούζηδες ⁵ δὲ ἦτον ὁ νικόλα τζήλας μὲ τὰ ἀδέλφια του καὶ παιδιὰ του, ὁ ζήση νήτζκας, ἓνα παιδί τοῦ Ζούνη Μάιζικα καὶ ὁ ρεζούλης κύρκα, λοιπὸν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐσκότωσαν τὸν εἰρημένον ἀνεψιόν μου κύρ Ἰωάννην, τὴν γυναῖκα μου ἐπῆραν σκλάβον τὸν υἱόν μου καὶ τὸν χισμεκιάρην μου, ἔκαυσαν τὰ σπῆτια μου, ἐπῆραν καὶ ὅλον τὸ βίος μου κινητὸν καὶ ἀκίνητον, ἐγὼ μόνον ἐγλύτώσα μὲ τὸ πουκάμισον καὶ γελέκι ὀποῦ ἐκοιμώμουν καὶ κάμνω δευτέρη τὸ βίος ⁶ ὀποῦ μοῦ ἐπῆραν ὅσον ἤμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ.

¹) Παραπομπή, μὲ παρέπεμψε.

²) Ἐργολάβους.

³) Οἱ μισθοὶ τῶν γενιτσάρων.

⁴) Ὑπηρέτης.

⁵) Ὁδηγοί.

⁶) Καταγράφω τὴν περιουσίαν.